CAROLVS QVINTVS

DIVINA FAVENTE CLEMENTIA ROMANORVM IMPERA-
tor ſemper Auguſtus, ac Germaniæ, Hiſpaniarum, vtriuſq; Siciliæ, Hieruſalem, Hungariæ, Dalmatiæ, Croa-
tiæ, &c. Rex, Archidux Auſtriæ, Dux Burgundiæ, Brabantiæ, &c. Comes Habſpurgi, Flandriæ, Tyrolis &c.
Vniuerſis & ſingulis notum eſſe volumus. Quum noſter & Imperii ſacri fidelis, dilectus Petrus Apianus Ma-
thematicæ rei in primis peritus, nobis humilime ſupplicauerit, quòd Ephemerides quaſdam, vnà cum aliis infra
commemoratis opuſculis, maximo ſuo ſumptu, pariq; tum inuentionis tum æditionis labore, in communem bonorũ ſtudioſorumq; omnium
vſum candide & humaniter ædere ſecum conſtituerit, Vereaturq; iam ne eadem ab aliis quoq; qui ex alterius incommodo ſuum aucupari cõ-
tendunt commodum, quiq; alieno labore beneparta, in ſuum ipſorum male conuertunt vſum, imprimerentur, id quod in ſuum haud vulga-
re detrimentum redundaret, quatenus Priuilegii noſtri prærogatiua ad certum annorum numerum, in quo nemo planè illud tentare auderet,
ſe adiuuare dignaremur, Quumq; nos eorum, qui tum opera diligenti ac ſedula, tum vigilantia ſua non mediocri, quam & prouehendis bonis
artibus gnauiter impendunt, & inuulgandis vtilibus libris nulli nec ſumptui parcentes nec labori, liberaliter inſumunt, Reipub. inſigniter pro-
deſſe ſolent, emolumentum promouere, contra diſpendium amouere, pro germano & innato nobis ad eximia honeſtiſſimaq; ingenuarum ar-
tium ſtudia fauore ſtudeamus, fit vt facilius Apiano quoq; prædicto, præcibus eiuſdem & ſupplici petitioni condeſcendentes, Gratiam no-
ſtram hac in re impertiamus ſingularem. Omnibus itaq; & ſingulis Calcographis, Bibliopolis, & quibuſuis alijs tenore præſentium diſtricte in-
hibemus, ne videlicet infraſcriptos libros, quos prænominatus Apianus vel iam æditioni deſtinauit, vel æditurus, eruditis omnibus in publicũ
communicaturus eſt vnquam, puta Ephemeridies ab anno ſalutis noſtræ Milleſimo quingenteſimo triceſimo quarto ad Septuageſimum ſupra Mil
leſimum & quingenteſimum duraturas, præterea libros de Vmbris, Centiloquium Arithmetices: & alium adhuc de Arithmetica libellum, cum
Regulis Coſſæ demonſtratis: De menſuratione vaſorum cum artificiali partis vacuæ inuentione: Schedulas diarias ſiue Almanak cum iudicijs ani-
malibus, ſeu (vt vulgus loquitur) Practicis, quibus aeris mutationes, dierumq; electiones ſingulæ continentur: Libros item de coniunctionibus,
Ptolemæum ex nouiſſima illa Vuilibaldi Pyrckameri tranſlatione, antehac nunq; æditum, cum Tabulis correctiſſimis, & in quadrangulare figurã
(cuiuſmodi hactenus excuſæ non ſunt) conformatis: Ptholemæi etiam libros Græce, eruditos eos ſanè, & (quod tanto authore digniſſimum erat)
elegantes, natiuamq; illam ſuam gratiam in propria lingua retinentes: Librum de Eclepſibus: Librum Azophi Aſtrologi veruſtiſſimi: Libros Ge-
bri: Vitellionis quoq; authoris antiquiſſimi ſimul ac doctiſſimi Perſpectiuam, opus & ingens & ipſa materiæ iucunditate laudatiſſimum: Aſtrono-
micum Imperatorium: Librum de diebus Creticis: Libros de Iride. Tabulas reſolutas iam per eundem recens ſupputatas: Radium nouum Aſtro-
nomicum, ſimulq; & Geometricum, vnà cum vario Sinuum & Chordarum vſu: Librum de Speculo ad pulcherrimas dimenſiones apte adcommo-
dato: Introductionem Coſmographicam cum omnis generis obſeruationibus itidem per ſinus & chordas, adiuncto inſuper Meteoroſcopio dupli-
ci, plano & (quod inauditum erit pleriſq;) numerorum, Aſtrolabiumq; numerorum vniuerſale, vt recens ita vtiliſſimum: Tabulas ſeu Mappas, vt
vocant, vniuerſi terrarum orbis generales, aut etiam quarundam Regionum ſeu Prouinciarum particulares: & quicquid in Mathematicis rebus
dictus Apianus ſub Titulo & nomine ſuo, aut ſi qua aliena rerum Mathematicarum monumenta prius neutiquam excuſa, ſua vero iam induſtria re-
cognita & reſtaurata, vel etiam figuris tantum illuſtrata, per quoſcunq; volet Impreſſores, in lucem æditerit, intra ſpacium triginta annorũ, ab ipſo
æditionis die computando, præter ſuam ipſius voluntatẽ, excudant, ſeu excudere faciant, neq; ſic excuſos venum exponant ſeu vendant, ſub pœ-
na Decem Marcharum Auri puri, pro vna Cameræ noſtre Imperiali, altera vero medietate dicto Apiano irremiſſibiliter exoluendarum, tum amiſ-
ſionis librorum ſic ad æmulationem excuſorum, quos vbicunq; locorũ nactus fuerit, per ſe ſiue ſuos, aut adiumento Magiſtratus eius loci, ſibi vendi-
care & in poteſtatem ſuam redigere poterit. Harum teſtimonio literarum Sigilli noſtri appenſione munitarum. Datum in Ciuitate noſtra Im-
periali Ratiſpona, die tertia Menſis Iulii, Anno Domini Milleſimo Quingenteſimo Triceſimoſecundo, Imperii noſtri Duodecimo, & aliorũ Re-
gnorum noſtrorum Decimoſeptimo.

Imperatorium uocauimus Cæſareũ, opus præſens, conuenienti tam Imperatori quam Regi uocabulo, quibus utriſq; dicaumus.

Ad mandatum Cæſareæ & Catholicæ Maieſtatis proprium.

Vidit Held — CAROLVS. — Ioannes Obernburger.

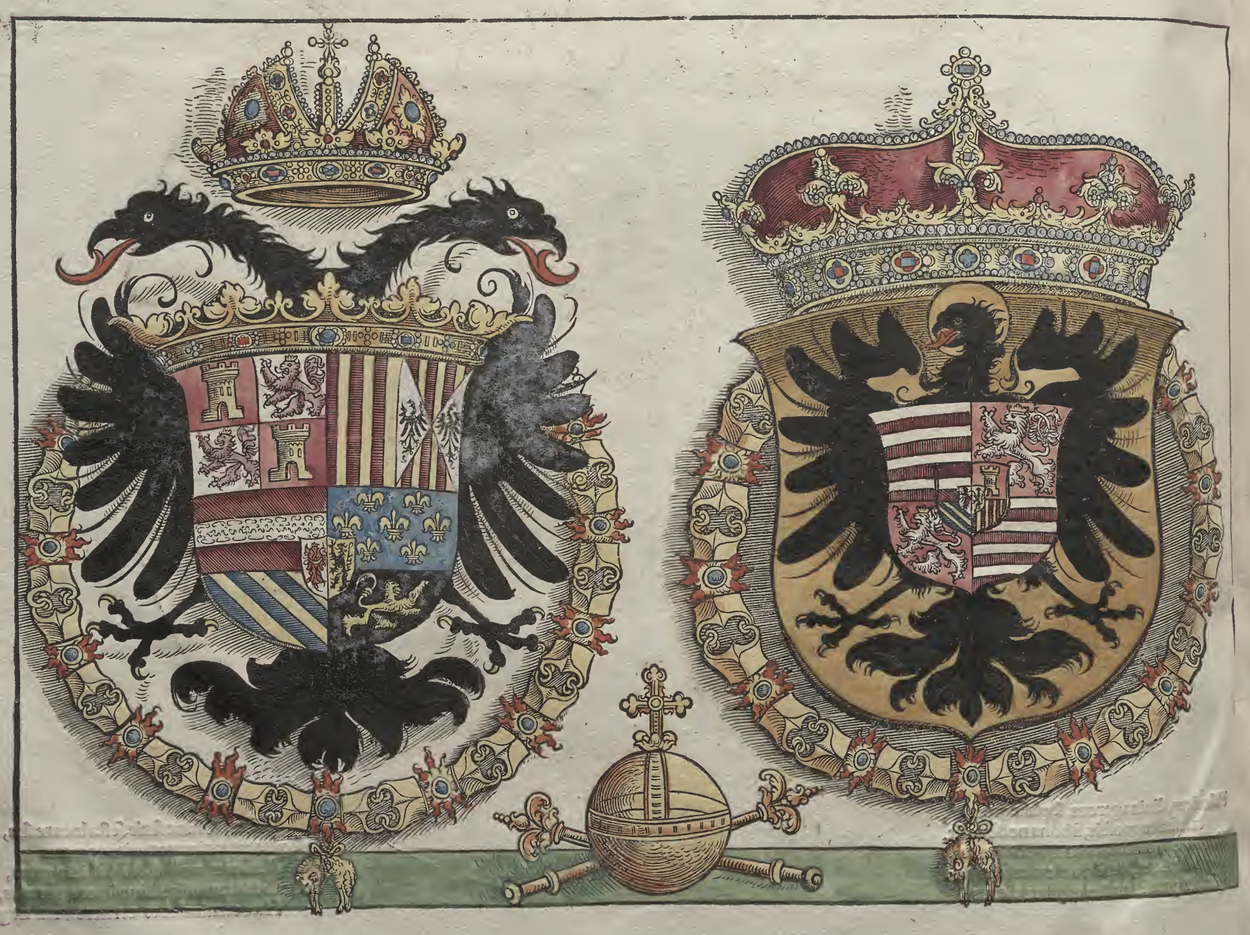

BIBLIOTHECA · BODLEIANA

AVGVSTISSIMIS C
RIBVS CAROLO ET FERDINA
RATORI ILLI REGIQVE HVIC RH
TRIBVS INVICTISSIMIS &c. ILLVSTRI
CIPIBVS, AVSTRIAE ARCHIDVCIBVS &c
SVIS CLEMENTISSIMIS, PETRVS A
à Leyſnick, Salutem obſequentiſſimus præcatur cl

MOS EST, INVICTISSIMI CAESARE
vt quos ſui patronos ſtatuunt, laudum nominibus, virtutumq;
& Mæcenates ſcribentum præconiis illuſtriores, ipſi vero rerum
euadant. Quod equidem vtrumq; mihi tam fœliciter ceſſiſſe
pergaudeo. Cum enim maiores ſitis, quam qui encomia adm
audeam, indoctiorq; quàm vt paria poſſim, plane veniam huius
nodum in ſcyrpo querere malit, quàm nihil agere! At ſi Ho
muſq; Agrippæ carmen negauit, metuens ſe laudes eius culpa i
homini ab omni arte, eloquentiaq; alieno aliquid hic auſuro, pu
ri buccinatores in hoc dies & noctes incumbentes ſtrennuiſſime
niq; orationis varietate orbi prædicent, proclament, longumq;
præclaros viros, in præſentia quid moliar, merito iuxta prouerbium, ne pictos quidem adhu
inſimuler ignorantiæ & quaſi cœlum mathematicus non videam, plura nũc addere ſuperſede
ribus, & Auſtriæ Archiducibus, potiſſimum aſſertoribus gaudeam, hoc malo perſequi.
ratorumq; Rhomanorum in excolendis, prouehendis atq; adeo perpetuitandis, vt ſic loquar
alibi gentium gloriam parem vnius nominis exiſtere. Neq; vero eſt q; hic ſe iactet vel C
litterarum artiumq; principia ſibi vendicent. Quandoquidem ille non minus conduxiſſe
tranſfundit, quam ille qui rem primus oſtendit. Inuentor prodeſſe cogitat, alter re ipſa pr
plexatur, vbi opus ſtructura eſt, gnomonis doctorem, q̃ datorẽ, ſic puto neminẽ requirere, quanq
artis traditorem præſentem. At qui melius tradunt hæc in manus hominum, hijs qui cu
diuulgentur! quiq; ingenia hominum, vt cum Plinio loquar, rem publicam faciunt! Iam vero
populo rhomano et populoſiſſimæ certe orbis parti Europę, quàm rhomani Cæſares nulliſun
ſtatim, tantum non gentis huius & nominis princeps, ſi Iuliũ demas, ille (nec ſine deo qui
tum græcis tum latinis magnificentiſſime inſtructum, perpetuæ vtilitati conſecrauit! ibiq; no
authores ſelectiſſimos ipſe eruditiſſimus, ſuis quantumuis grandibus coẽmit ſumptibus, ſalut
merabiles viri, & in omni diſciplinarum genere conſumatiſſimi prodierunt ſedulo, cui rei ſi c
Celſus poẽta eſſe poteſt, qui quantus quantus fuit, ex Bibliotheca redditus eſt Auguſti.
Apollo, Luſtrat, vt inquit ille, quãtũ nõ dii boni cognitionis hauſit! Atqui hic mihi optarem
latinus orator habuit, vt hanc tam ſanctam Cæſareæ gentis pietatem dignæ admirationi ad
rem, quod equidem, quia non licet, admiror vnice interim, exoſculorq;, optans, imò deprec
Cæſarum virtutibus. Sed vt ad rem redeam. Auguſtus Rhomanorum Imperator ſecun
& certe primus, cum nemo ſit qui Aſinij Pollionis operam (quanquàm prior Marci Varro
ſaris theſauris conferre audeat, quis enim priuatum conſuli, conſulem Imperatori gentium
quales rerum fontes mundo præparauerit, facile colligere eſt ex tanti principis iuditio. Q
reliquos preteream, Virgilius noſter, qui etiam hodie omnium conſenſu, parens eruditiõis a
amorq; penes hunc extiterit, partim & idem Maro docet, quem ex mediis flammis, (dum
mari vetat,) eripuit, partim alii. Anthonio namq; Muſæ medico ſuo ſtatuam erigi iux
lum poẽtam eximium ad præfecturæ gradum vſq; promouit. Frontonem philoſoph
donauit. Neq; illud quoq; obſcurum eſt quod Alexandrinis pepercerit non magis ob aliam
qui huiuſmodi ſexcenta ni longior eſſe nolim, in re aperta, ſuppeterent, quibus Auguſtũ & littera
rem. Verum enimuero quid in vno immorer! quaſi non venerandum hunc, neq; ſatis l
ſtudio, ſimili ardore, nec minoribus expenſis, continuauerint. Vt enim aliquot dnmtaxat ex
cõſere infinitũ foret) rem probem. Nonne Tyberius Claudius Nero, Veſpaſianus vter
peratores, Valeriũ, Senecam, Lucanum, Andromachum theriace inuentorem, Ioſephum,
tum authores orbi dederunt! quorum vltimus non modo vt in omnibus bibliothecis colloca
tannis tranſcriberetur, edicto cautum eſt. An non legimus Iulium ipſum dictatorem o
quo libentius vrbem incolerent, ciuitate donaſſe! Veſpaſianum latinis græciſq; rethoribus
gentorumq; aureorum nobis ſumma eſt) perſoluiſſe! Anthoninum pium rethoribus philoſo
prouincias decreuiſſe! Gordianum deniq; ſexaginta duo millia voluminum bibliothecæ ſuæ
pianum poẽtam pro opere de piſcibus ſibi dicato, tot aureis donauit, quot verſus dederat,
tertio cõſulatu illum corona inſigniuit. Poſterioris memoriam Martialis poẽta his verſ
pro noſtro date Sylio camenæ. Biſſenos iubet ea redire faſces, Noto conſule nobiliq
prima ſalus & vna Cæſar, Gaudenti ſupereſt adhuc quod optet, Fęlix purpura tertiuſq; co
militiæ prefecturam perduxit. Auſonius à Cæſare Gratiano cuius filium erudiit Conſul
Domitiano è fiſco accipere, Adrianus & Antonius Arrianum hiſtoricum propter Alexandr
euexerunt, Traianus Dionem Pruſicum philoſophum curru ſuo non ſemel dignatus eſt, C
ficio factus eſt Epiſcopus, Conſtantinus Ablabium philoſophum vna cum filio rectorem im
dius & Honorius, quam in foro Traiani collocari præceperunt, Marcus Anthonius Imper
cauit omnia, conſulatuq; viuum, ſtatua mortuum decorauit. Dies me citius papiruſq;
conia, quæ litteris earumq; cultoribus fouendis hactenus meruerunt, ſingulatim perſequar
mati ſtudiis profuerunt, omnes inquam, paucis exceptis, quos aut mors maturior, aut val
mortalium inuigilando, optimiſq; indolibus iuxtà extollendis incubuerunt. Emulantes nim
dem Pergami reges, vnde rhomana origo, primi omnium iam olim hoc inſtitutum, ſtudioſiſ
bliothecæ ſemper ſunt inſtitutę, Plinio teſte, imò vt Plutarchus tradit grauiſſimus author, d
nè genuinum, & à proauis vſq; ingenitum, fuit Cæſaribus, honeſtis artibus ſtudiiſq; homin
propius tempora veniamus, atq; adeo ad imagines veſtras Auſtriacas centum iam perpetu
communis eſt) Imperio rhomano fęlices auguſtaſq;, in quorum annorum ſpatio, quantum

PETRUS APIANUS *Astronomicon Caesareum* INGOLSTADT, 1540 THE BODLEIAN LIBRARY (Arch. B b.7) O